

ZALECENIE RADY**z dnia 11 lipca 2017 r.****w sprawie krajowego programu reform Rumunii na 2017 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Rumunię programu konwergencji na 2017 r.**

(2017/C 261/22)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 121 ust. 2 i art. 148 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych⁽¹⁾, w szczególności jego art. 9 ust. 2,

uwzględniając zalecenie Komisji Europejskiej,

uwzględniając rezolucje Parlamentu Europejskiego,

uwzględniając konkluzje Rady Europejskiej,

uwzględniając opinię Komitetu ds. Zatrudnienia,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

uwzględniając opinię Komitetu Ochrony Socjalnej,

uwzględniając opinię Komitetu Polityki Gospodarczej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W dniu 16 listopada 2016 r. Komisja przyjęła roczną analizę wzrostu gospodarczego, rozpoczynając tym samym europejski semestr na rzecz koordynacji polityki gospodarczej w 2017 r. Priorytety określone w rocznej analizie wzrostu gospodarczego zostały zatwierdzone przez Radę Europejską w dniach 9–10 marca 2017 r. W dniu 16 listopada 2016 r. na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011⁽²⁾ Komisja przyjęła sprawozdanie przedkładane w ramach mechanizmu ostrzegania i nie wskazała w nim Rumunii jako jednego z państw członkowskich, w przypadku których przeprowadzona zostanie szczegółowa ocena sytuacji.
- (2) Sprawozdanie krajowe za 2017 r. dotyczące Rumunii zostało opublikowane w dniu 22 lutego 2017 r. Zawiera ono ocenę postępów Rumunii w realizacji zaleceń dla tego kraju przyjętych przez Radę w dniu 12 lipca 2016 r., działań następczych podjętych w związku z zaleceniami dla tego kraju z poprzednich lat, a także postępów Rumunii w realizacji jej krajowych celów w ramach strategii „Europa 2020”.
- (3) W dniu 5 maja 2017 r. Rumunia przedłożyła swój krajowy program reform na 2017 r. oraz swój program konwergencji na 2017 r. W celu uwzględnienia powiązań między tymi dwoma programami poddano je ocenie jednocześnie.
- (4) Stosowne zalecenia dla poszczególnych krajów uwzględniono podczas programowania europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych na lata 2014–2020. Zgodnie z art. 23 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁽³⁾ Komisja może zwrócić się do państwa członkowskiego z wnioskiem o dokonanie przeglądu oraz zaproponowanie zmian w umowie partnerstwa i odpowiednich programach, gdy jest to konieczne do wsparcia realizacji stosownych zaleceń Rady. Komisja przedstawiła dalsze szczegółowe informacje dotyczące wykorzystania przez nią tego przepisu w wytycznych w sprawie stosowania działań łączących skuteczność europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych z należyтым zarządzaniem gospodarczym.

⁽¹⁾ Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1176/2011 z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie zapobiegania zakłóceniom równowagi makroekonomicznej i ich korygowania (Dz.U. L 306 z 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320).

- (5) W latach 2009–2015 Rumunia korzystała z trzech programów pomocy dla bilansów płatniczych, prowadzonych wspólnie przez Komisję i Międzynarodowy Fundusz Walutowy i wspieranych przez Bank Światowy. Wpłaty były realizowane jedynie w ramach pierwszego programu w latach 2009–2011. Programy z lat 2011–2013 i 2013–2015 miały charakter zapobiegawczy. Nadzór po zakończeniu programu w imieniu Komisji, mający na celu monitorowanie zdolności Rumunii do spłacenia pożyczek zaciągniętych w ramach pierwszego programu, rozpoczął się w październiku 2015 r. i potrwa do czasu spłaty przynajmniej 70 % pożyczki, co powinno nastąpić wiosną 2018 r.
- (6) Rumunia jest obecnie objęta funkcją zapobiegawczą paktu stabilności i wzrostu. W programie konwergencji na 2017 r. rząd planuje deficyt nominalny na poziomie 2,9 % PKB w latach 2017 i 2018, a następnie jego stopniowe zmniejszenie – do poziomu 2,0 % PKB w 2020 r. Przewiduje się, że średniookresowy cel budżetowy – deficyt wynoszący 1 % PKB w kategoriach strukturalnych – nie zostanie osiągnięty do 2020 r., tj. w okresie objętym programem. Oczekuje się także, że ponownie przeliczone ⁽¹⁾ saldo strukturalne do 2020 r. osiągnie poziom - 2,6 %. W programie konwergencji zakłada się, że relacja długu brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB wzrośnie z 37,6 % PKB w 2016 r. do 38,3 % PKB w 2018 r., po czym spadnie do poziomu 37,6 % w 2020 r. Scenariusz makroekonomiczny, na którym oparto te prognozy budżetowe, jest optymistyczny. Najważniejsze negatywne ryzyko dla perspektyw makroekonomicznych wynika z mniejszego wpływu środków fiskalnych i strukturalnych na krótko- i średniookresowe perspektywy wzrostu. Jednocześnie środki niezbędne do osiągnięcia deficytu docelowego nie zostały jeszcze dostatecznie sprecyzowane. Dużym ryzykiem negatywnym dla prognoz budżetowych jest ponadto projekt ujednocnionej ustawy o wynagrodzeniach.
- (7) W dniu 12 lipca 2016 r. Rada zaleciła Rumunii ograniczenie odchylenia od średniookresowego celu budżetowego w 2016 r. i dokonanie rocznej korekty fiskalnej wynoszącej 0,5 % PKB w 2017 r., chyba że średniookresowy cel budżetowy uda się osiągnąć przy mniejszej korekcie fiskalnej. Z danych za 2016 r. wynika, że w Rumunii wystąpiło znaczne odchylenie od średniookresowego celu budżetowego. Zgodnie z art. 121 ust. 4 TFUE i art. 10 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1466/97 w dniu 22 maja 2017 r. Komisja wystosowała do Rumunii ostrzeżenie w sprawie odnotowanego w 2016 r. znaczącego odchylenia od średniookresowego celu budżetowego. W dniu 16 czerwca 2017 r. Rada przyjęła kolejne zalecenie ⁽²⁾, potwierdzając konieczność podjęcia przez Rumunię niezbędnych środków w celu zapewnienia, że stopa wzrostu nominalnego publicznych wydatków pierwotnych netto ⁽³⁾ nie przekroczy 3,3 % w roku 2017, co odpowiada rocznej korekcie strukturalnej na poziomie 0,5 % PKB. Prognoza Komisji z wiosny 2017 r. wskazuje na ryzyko wystąpienia znacznego odchylenia od zalecanej korekty w 2017 r.
- (8) Biorąc pod uwagę sytuację fiskalną, w 2018 r. Rumunia powinna dokonywać dalszego dostosowania prowadzącego do osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego, którym jest deficyt strukturalny wynoszący 1 % PKB. Zgodnie ze wspólnie uzgodnioną macierzą dostosowań na mocy paktu stabilności i wzrostu korekta ta wymaga uzyskania stopy wzrostu nominalnego publicznych wydatków pierwotnych netto nieprzekraczającej 4,3 %. Odpowiadałoby to korekcie strukturalnej wynoszącej 0,5 % PKB. W przypadku utrzymania dotychczasowego kursu polityki istnieje ryzyko wystąpienia znacznego odchylenia od tego wymogu w 2018 r. Ponadto w prognozie Komisji z wiosny 2017 r. przewiduje się, że deficyt brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniesie 3,5 % i 3,7 % PKB odpowiednio w 2017 r. i w 2018 r., tj. przekroczy określoną w Traktacie wartość referencyjną wynoszącą 3 % PKB. Ogólnie rzecz biorąc, Rada jest zdania, że ze względu na pogarszające się prognozy budżetowe od 2017 r. konieczne będą znaczne dodatkowe środki w celu spełnienia warunków paktu stabilności i wzrostu, zgodnie z zaleceniem skierowanym do Rumunii w dniu 16 czerwca 2017 r. dotyczącym skorygowania znaczącego odstępstwa od ścieżki dostosowania prowadzącej do osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego.
- (9) Ramy fiskalne Rumunii są dobre, ale nie są w pełni stosowane. Budżet na 2016 r. znacznie odszedł od średniookresowego celu budżetowego – deficytu strukturalnego w wysokości 1 % PKB, z naruszeniem reguły dotyczącej deficytu z krajowych ram budżetowych. Budżet na 2017 r. wykazał jeszcze większe odchylenie od krajowych zasad budżetowych. W 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, rumuńskie władze nie przesłały parlamentowi zaktualizowanej strategii fiskalnej w ustawowym terminie, przypadającym w sierpniu. W rezultacie roczna procedura budżetowa nie opierała się na średniookresowej strategii fiskalnej.

⁽¹⁾ Saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne po skorygowaniu o działania jednorazowe i tymczasowe, przeliczone przez służby Komisji zgodnie ze wspólnie przyjętą metodyką.

⁽²⁾ Zalecenie Rady z dnia 16 czerwca 2017 r. mające na celu skorygowanie zaobserwowanego znaczącego odstępstwa od ścieżki dostosowania prowadzącej do osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego w Rumunii (Dz.U. C 216 z 6.7.2017, s. ...).

⁽³⁾ Wydatki publiczne netto to wydatki publiczne ogółem z wyłączeniem wydatków z tytułu odsetek, wydatków na programy unijne w pełni równoważonych dochodami z funduszy unijnych oraz niedyskrecjonalnych zmian w wydatkach na zasiłki dla bezrobotnych. Nakłady brutto na środki trwałe finansowane z zasobów krajowych rozkłada się na okres 4 lat. Uwzględnia się dyskrecjonalne środki po stronie dochodów lub prawnie przewidziany wzrost dochodów. Środki jednorazowe, zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków, są odliczane.

- (10) W 2016 r. dzięki dobrym buforom kapitałowemu i zwiększającej się rentowności kondycja sektora bankowego nadal się poprawiała. Rumuńskie władze zobowiązały się przeprowadzić w 2018 r. kompleksową ocenę jakości aktywów i test wytrzymałościowy sektora bankowego. W maju 2016 r. weszła w życie ustawa w sprawie umarzania zadłużenia, ale ryzyko dla sektora bankowego zostało w znacznym stopniu zniwelowane przez orzeczenie sądu konstytucyjnego, zgodnie z którym sądy będą musiały oceniać, czy pożyczkobiorcy spełniają warunki określone w przepisach dotyczących trudności finansowych. Ustawa o przewalutowaniu kredytów denominowanych we frankach szwajcarskich, przyjęta przez parlament w październiku 2016 r., została ostatnio uznana za niekonstytucyjną. Powracające inicjatywy ustawodawcze nadal zagrażają jednak przewidywalności prawa, co może mieć negatywny wpływ na nastroje inwestorów.
- (11) Powszechne w Rumunii są oszustwa podatkowe, ograniczające dochody podatkowe i sprawiedliwość podatkową oraz zakłócające funkcjonowanie gospodarki. Postępy Rumunii w realizacji zalecenia dotyczącego poprawy przestrzegania przepisów prawa podatkowego i poboru podatków są ograniczone. W 2016 r. zmieniono procedury dotyczące rejestracji i zwrotu podatku VAT. Trwa wprowadzanie w całym kraju elektronicznych kas przekazujących dane organom podatkowym. Od 2017 r. w sektorach takich jak hotelarstwo lub catering i w innych powiązanych branżach obowiązuje procedura szczególna, w ramach której wysokość podatku określa się niezależnie od przedziału przychodu. Wprowadzono ponadto ograniczenia dotyczące samozatrudnienia i przedsiębiorstw rodzinnych, aby przeciwdziałać praktykom unikania opodatkowania. W 2016 r. odnotowano poprawę przestrzegania przepisów dotyczących deklaracji podatkowych i odprowadzania podatków, ale wspólne audyty i kontrole inspekcji podatkowej i inspekcji pracy nie poprawiły rezultatów w tej dziedzinie. Co więcej, znacznie zwiększono próg obrotów w odniesieniu do systemu podatkowego dla mikroprzedsiębiorstw, jednocześnie obniżając stawkę, co sprzyja przestrzeganiu przepisów prawa podatkowego, ale pociąga za sobą obniżenie dochodów budżetowych. Podejście do opodatkowania przedsiębiorstw zakładające podziały na sektory i kategorie może doprowadzić do zwiększenia obciążenia administracyjnego przedsiębiorstw i organów podatkowych, a jednocześnie nie doprowadzi do poprawy poboru podatków.
- (12) Dystrybucja dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych (z uwzględnieniem rozmiarów gospodarstwa domowego) jest w Rumunii szczególnie nierówna i ogranicza tym samym potencjał trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Najbogatsze 20 % populacji ma dochody ponad osiem razy wyższe niż najbiedniejsze 20 %. Wskaźnik ten wyraźnie przewyższa średnią UE. Nierówności w znacznej mierze wynikają z nierównego dostępu do opieki zdrowotnej, edukacji, usług i rynku pracy. Ponadto, różnica w nierówności dochodów przed opodatkowaniem i odliczeniem transferów socjalnych oraz po opodatkowaniu i odliczeniu transferów socjalnych należy do najniższych w Unii. Wskaźnik społeczny, na którym oparte są główne świadczenia społeczne, nie był aktualizowany od czasu jego wprowadzenia w 2008 r. Praca nierejestrowana, w „płace kopertowe”, jest nadal zjawiskiem powszechnym i wciąż ma negatywny wpływ na dochody podatkowe, powoduje zakłócenia w gospodarce i podważa sprawiedliwość i skuteczność systemu podatkowego i systemu świadczeń. W ramach projektu pilotażowego zaczęto przeprowadzać wspólne krajowe kontrole administracji skarbowej i inspekcji pracy, ale nie przyniosły one jeszcze systemowych skutków. Nie skoncentrowano zasobów na sektorach, w których ryzyko uchylania się od opodatkowania jest najwyższe, na „płace kopertowe” kładzie się ograniczony nacisk, a środki przymusu są stosowane częściej niż środki prewencyjne.
- (13) W 2016 r. poprawiły się wyniki na rynku pracy – stopa bezrobocia spadła do poziomu sprzed kryzysu. Siła robocza kurczy się z powodu starzenia się społeczeństwa w połączeniu z nadal dużą emigracją. Bezrobocie jest niskie, ale towarzyszy mu jeden z najwyższych wskaźników bierności zawodowej w Unii. Znacznie niższe od średniej unijnej są w szczególności wskaźniki dotyczące zatrudnienia i współczynniki aktywności zawodowej osób młodych, kobiet, osób o niskich umiejętnościach, osób niepełnosprawnych i Romów. Liczba młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się nadal jest bardzo wysoka.
- (14) Zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym, chociaż spada, wciąż jest bardzo wysokie, w szczególności w przypadku rodzin z dziećmi, osób niepełnosprawnych, Romów i ludności wiejskiej. W 2016 r. przyjęto kompleksowy pakiet zwalczania ubóstwa w ramach przesunięcia akcentu politycznego na zwiększenie świadczenia usług skierowanych do konkretnych grup ludności. W skład pakietu wchodzi projekt pilotażowy dotyczący wprowadzenia usług zintegrowanych w społecznościach marginalizowanych. Nadanie temu projektowi zasięgu krajowego znacznie podniosłoby obecnie niski poziom świadczenia usług zintegrowanych. W odpowiedzi na powtarzające się zalecenia kierowane do Rumunii przyjęto ustawę w sprawie minimalnego dochodu zapewniającego włączenie społeczne, która ma wejść w życie w 2018 r. Ten dochód pozwoli na zwiększenie adekwatności i zasięgu pomocy społecznej. Łączy pozytywne wsparcie z obowiązkowymi aktywnymi instrumentami rynku pracy i kontrolą. Jego potencjał pod względem aktywizacji jest jednak skromny – celem jest dotarcie z aktywnymi instrumentami rynku pracy do 25 % beneficjentów do 2021 r.
- (15) W ramach reformy krajowej agencji pośrednictwa pracy wzmocniono politykę aktywizacji. Reformy objęły bardziej zindywidualizowane wsparcie i zintegrowane usługi dla osób poszukujących pracy i pracodawców. Usprawniane i poszerzane są usługi oferowane młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się. Działania aktywizacyjne oferowane grupom najbardziej oddalonym od rynku pracy nadal są jednak ograniczone, a ostatnio

zaproponowane środki aktywizacji nie skupiają się już na tych konkretnych grupach. Ich skala i powiązanie z usługami społecznymi nie są wystarczające, by znacznie poprawić aktywność zawodową konkretnie tych grup.

- (16) Pod względem adekwatności świadczeń emerytalnych i ubóstwa osób starszych duże znaczenie ma aspekt płci – podczas gdy wszystkie inne czynniki zrównano, niższy wiek emerytalny dla kobiet powoduje, że ich świadczenia emerytalne są niższe. Rumunia należy do nielicznych państw członkowskich, które nie zrównują wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn. Ustawa w tej sprawie trafiła do parlamentu w 2013 r. Jak dotąd została przyjęta jedynie przez Senat.
- (17) W kontekście wzrostu wydajności, konwergencji dochodów i pozycji konkurencyjnej Rumunii szczególną uwagę należy poświęcić wzrostowi wynagrodzeń w sektorze publicznym i prywatnym. Wzrost wynagrodzeń w sektorze publicznym może przenieść się na sektor prywatny, co miałyby wpływ na konkurencyjność Rumunii. Poziom płacy minimalnej w Rumunii wciąż należy do najniższych w Unii, jednak wzrósł znacząco w ostatnich latach. W wyniku doraźnych podwyżek minimalnego wynagrodzenia znacznie wzrósł udział pracowników otrzymujących płacę minimalną, co w ostatnim okresie doprowadziło do znacznego zagęszczenia dolnej części struktury wynagrodzeń. Na początku 2016 r. w odpowiedzi na zalecenie skierowane do Rumunii powołano trójstronną grupę roboczą, której celem jest opracowanie mechanizmu ustalania płacy minimalnej w oparciu o obiektywne kryteria gospodarcze, społeczne i kryteria dotyczące rynku pracy. Prace grupy miały jednak znaczne opóźnienia, a ich wyniki nie zostały jeszcze odpowiednio uwzględnione. Dialog społeczny wciąż charakteryzuje się niskim poziomem rokowań zbiorowych na szczeblu sektorów i niedociągnięciami instytucjonalnymi, ograniczającymi skuteczność reform.
- (18) Dostateczne umiejętności podstawowe są konieczne, by znaleźć i utrzymać dobrą, stabilną pracę i z powodzeniem uczestniczyć w życiu gospodarczym i społecznym. Międzynarodowe badania pokazują duże braki w umiejętnościach podstawowych rumuńskich nastolatków. Wysokie wskaźniki wczesnego kończenia nauki, niewielki odsetek osób zdobywających wykształcenie wyższe i wysoka emigracja prowadzą do niewystarczającej podaży wykwalifikowanej siły roboczej. Dostęp do dobrej jakości powszechnej edukacji jest ograniczony, w szczególności na obszarach wiejskich i wśród dzieci romskich. Trudności z przyciągnięciem dobrych nauczycieli do szkół na obszarach wiejskich i szkół, w których dużą część uczniów stanowią dzieci romskie, w połączeniu z segregacją i często dyskryminacyjnymi postawami powodują, że osiągnięcia dzieci romskich w nauce są niższe. W odpowiedzi na powtarzające się zalecenia kierowane do Rumunii państwo to przyjęło strategię w sprawie wczesnego kończenia nauki i rozpoczęło jej wdrażanie. Ostatnie działania obejmują zintegrowane interwencje, pilotażowy program wydawania ciepłych posiłków, większe zwroty kosztów dojazdu i vouchery socjalne mające zwiększyć udział dzieci ubogich w wychowaniu przedszkolnym. Planuje się, że jesienią 2017 r. rozpocznie się realizacja finansowanych przez UE projektów mających na celu poprawę jakości nauczania w szkołach defaworyzowanych. Trwa ponadto modernizacja programów nauczania, które jest jednak niepełna. Wzmocniono przepisy mające przeciwdziałać segregacji, w tym zwiększono kompetencje inspektoratów szkolnych w tym zakresie. Wciąż brakuje jednak metodyki monitorowania. Konieczne jest podjęcie dalszych działań, aby zapewnić trwałe postępy w walce z nierównościami socjoekonomicznymi w edukacji. Jak dotąd gwarancja dla młodzieży dotarła do młodzieży niekontynuującej nauki jedynie częściowo, a programy drugiej szansy nie są powszechnie dostępne. System kształcenia i szkolenia zawodowego nie jest odpowiednio dostosowany do potrzeb rynku pracy, a udział w kształceniu ustawicznym jest bardzo niski.
- (19) Stan zdrowia społeczeństwa rumuńskiego jest zły. Dostęp do wysokiej jakości opieki zdrowotnej utrudniają: brak pracowników medycznych, niedofinansowanie i zbytne poleganie na opiece szpitalnej oraz korupcja, której skutki odczuwają w szczególności osoby o niskich dochodach i z obszarów wiejskich. Oprócz nieformalnych płatności dla pracowników służby zdrowia korupcja dotyczy udzielania zamówień publicznych w szpitalach, oszustw dotyczących ubezpieczeń oraz łapówek wręczanych w zamian za zaświadczenia uprawniające do świadczeń. W odpowiedzi na zalecenie skierowane do Rumunii oraz w związku z warunkami wstępnymi dotyczącymi unijnego okresu finansowania 2014–2020 Rumunia podjęła pewne działania w ramach polityki w celu zmniejszenia udziału leczenia szpitalnego i zwiększenia udziału leczenia ambulatoryjnego. Opracowano regionalne plany opieki zdrowotnej, aby określić potrzeby infrastrukturalne i potrzeby w zakresie usług. Wdrażanie krajowej strategii ochrony zdrowia jest monitorowane. Zgodnie z krajową strategią antykorupcyjną na lata 2016–2020 wprowadzono przepisy mające na celu reorganizację systemu informowania o nieformalnych płatnościach oraz podniesiono wynagrodzenia pracowników służby zdrowia. Strategia antykorupcyjna obejmuje kompleksowe środki dotyczące opieki zdrowotnej, w tym zwiększenie odpowiedzialności i przejrzystości procesów rekrutacji osób kierujących szpitalami. Mimo to wzmocnianie opieki środowiskowej, opieki ambulatoryjnej i systemów skierowań ciągle jest w fazie początkowej, nieformalne płatności są powszechne, nie zapewniono przejrzystości zarządzania szpitalami i wciąż nie przyjęto krajowej strategii dotyczącej pracowników służby zdrowia.

- (20) Zdolności administracyjne i zdolność tworzenia polityki Rumunii są osłabiane przez nieprzejrzyste procedury i proces podejmowania decyzji, uciążliwe procedury administracyjne, niewystarczające wykorzystanie dobrej jakości informacji, słabą koordynację między politykami sektorowymi i powszechną korupcją. Postępy reformy administracji publicznej są ograniczone. Struktury organizacyjne wciąż są niestabilne. Ma to wpływ na niezależność i skuteczność administracji publicznej. W 2016 r. wprowadzono strategię dotyczącą służby cywilnej, ale ramy legislacyjne wciąż nie obejmują głównych celów tych strategii, w szczególności w odniesieniu do obiektywnych kryteriów rekrutacji personelu, oceny pracowników i nagród za wyniki. Zaproponowano częściową harmonizację poziomów wynagrodzeń, ale na szczelbu centralnym i lokalnym brakuje wyraźnego powiązania wyników z wynagrodzeniem. Wciąż należy wzmocnić kompetencje i uprawnienia Agencji Służby Cywilnej. Zapowiedziano wycofanie niektórych środków służących przejrzystości w kształtowaniu polityki, zapoczątkowanych w 2016 r. Planowanie strategiczne i ocena skutków regulacji nie są mocno zakorzenione w praktyce administracyjnej.
- (21) Niewystarczająca pod względem jakości i ilości infrastruktura transportowa należy do najważniejszych czynników utrudniających rozwój gospodarczy w Rumunii. Aby usunąć niedociągnięcia w tej dziedzinie, w odpowiedzi na zalecenie skierowane do Rumunii, kraj ten przyjął jesienią 2016 r. plan generalny w dziedzinie transportu. Aby przyspieszyć inwestycje w infrastrukturę drogową, zarządzanie inwestycjami infrastrukturalnymi wyłączono z zakresu kompetencji organu odpowiedzialnego za administrowanie infrastrukturą. W 2016 r. powołano osobny organ, którego zadaniem jest zreformowanie systemu kolejnictwa. Powinien on rozpocząć funkcjonowanie do połowy 2017 r.
- (22) W ostatnim czasie Rumunia odnotowuje jeden z najwyższych wskaźników inwestycji w UE. W 2016 r. inwestycje publiczne jednak spadły. Wynika to między innymi ze słabego wykorzystania funduszy unijnych. Wysoka absorpcja i skuteczne wykorzystanie finansowania UE są konieczne, by Rumunia mogła wykorzystać swój potencjał rozwoju, w szczególności w kluczowych sektorach, takich jak transport lub gospodarowanie odpadami. Negatywny wpływ na jakość inwestycji publicznych mają między innymi niedociągnięcia w zarządzaniu i zmieniające się priorytety. W odpowiedzi na zalecenie skierowane do Rumunii poczyniono niewielkie postępy pod względem wzmocnienia określania priorytetów i przygotowywania projektów wchodzących w zakres inwestycji publicznych. Od sierpnia 2016 r. ministerstwa mają obowiązek uwzględniać priorytety inwestycyjne w swoich planach wydatków. Nie podjęto jednak żadnych innych działań, aby zwiększyć rolę ministerstwa finansów w określaniu priorytetów inwestycyjnych i poprawić koordynację między ministerstwami podczas przygotowania projektów wchodzących w zakres inwestycji publicznych. Przyjęcie narodowego planu gospodarki odpadami i programu zapobiegania powstawaniu odpadów spodziewane przed końcem 2016 r. jest nadal w toku. Plany te są również potrzebne do lepszego sprawowania rządów i egzekwowania regulacji w celu ukierunkowania krajowych i unijnych środków na spełnianie norm środowiskowych na szczelbu Unii.
- (23) Skuteczne udzielanie zamówień publicznych ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia strategicznych celów i rozwiązania najważniejszych problemów politycznych w Rumunii, w tym dla zwiększenia wydajności wydatków publicznych, modernizacji administracji publicznej, walki z korupcją oraz zwiększenia innowacyjności i osiągnięcia trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Skuteczne udzielanie zamówień publicznych stanowi też podstawę zaufania obywateli do organów publicznych i demokracji. Rumunia podjęła ostatnio działania mające na celu realizację strategii i planu działania w zakresie udzielania zamówień publicznych. W ramach działań następczych dotyczących ustawy o udzielaniu zamówień publicznych, obowiązującej od maja 2016 r., w czerwcu 2016 r. przyjęto przepisy wykonawcze dotyczące zamówień publicznych i zamówień w sektorze użyteczności publicznej, pod koniec 2016 r. przyjęto prawo wtórne dotyczące umów koncesji, a krajowy program udzielania zamówień publicznych przewiduje środki mające zapobiegać korupcji i kontrolować to zjawisko. Kilka kluczowych elementów tej strategii wciąż oczekuje jednak na wdrożenie, na przykład wzmocnienie kontroli i innych środków antykorupcyjnych, całkowite wdrożenie systemu elektronicznych zamówień publicznych oraz szkolenie urzędników zajmujących się udzielaniem zamówień publicznych.
- (24) Ponad 45 % rumuńskiej populacji mieszka na obszarach wiejskich, które pozostają daleko w tyle za obszarami miejskimi pod względem zatrudnienia i edukacji, dostępu do usług i infrastruktury oraz materialnego dobrobytu. W odpowiedzi na zalecenie skierowane do Rumunii dotyczące zwiększenia dostępu do zintegrowanych usług publicznych, rozszerzenia podstawowej infrastruktury i wspierania dywersyfikacji gospodarczej, w szczególności na obszarach wiejskich, w 2016 r. kraj ten przyjął kompleksowy zestaw środków dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, modernizacji małych gospodarstw, wspierania MŚP prowadzących działalność pozarolniczą, inwestycji w infrastrukturę, w tym usługi społeczne i edukację, oraz formalizacji zatrudnienia. Długoterminowe powodzenie tych działań będzie zależać od zdolności do przeprowadzenia działań pilotażowych na większą skalę oraz do skutecznego ukierunkowania i wykorzystania dostępnego finansowania unijnego.
- (25) Przedsiębiorstwa państwowe odgrywają istotną rolę w rumuńskiej gospodarce, w szczególności w kluczowych sektorach infrastruktury. Słabe zarządzanie przedsiębiorstwami państwowymi przekłada się na ich niską rentowność w porównaniu z przedsiębiorstwami z sektora prywatnego, co ma negatywny wpływ na finanse publiczne. W odpowiedzi na zalecenie skierowane do Rumunii państwo to osiągnęło znaczne postępy pod względem poprawy ładu korporacyjnego przedsiębiorstw państwowych. Jesienią 2016 r. sprawnie przyjęto ustawy towarzyszące

głównym przepisom w sprawie ładu korporacyjnego przedsiębiorstw państwowych. Ramy legislacyjne odpowiadają międzynarodowym dobrym praktykom w zakresie przejrzystego mianowania członków zarządów i kierownictwa przedsiębiorstw państwowych i dają Ministerstwu Finansów konkretne uprawnienia w zakresie monitorowania i egzekwowania przepisów. Podjęto też działania mające na celu upowszechnienie znajomości nowych przepisów w samorządach terytorialnych, a informacje budżetowe o przedsiębiorstwach państwowych podano do wiadomości publicznej. Opóźnienia w mianowaniu profesjonalnych menedżerów budzą jednak obawy co do dalszego wdrażania zmian.

- (26) Negatywny wpływ na konkurencyjność Rumunii mają słaba konkurencyjność pozacenowa i bariery strukturalne, utrudniające przejście na gospodarkę o wyższej wartości dodanej. Przeszkodą są również złożone procedury administracyjne. W odpowiedzi na zalecenie skierowane w 2016 r. do Rumunii państwo to przyjęło kilka aktów ustawodawczych, aby uprościć procedury administracyjne i usprawnić kontakty między obywatelami a administracją publiczną. Akty te objęły jednak niewielką liczbę procedur.
- (27) Korupcja utrzymuje się na wszystkich szczeblach i stanowi przeszkodę utrudniającą prowadzenie działalności gospodarczej. Rumunia poczyniła znaczne postępy w realizacji dużej części reformy systemu sądowego i walki z korupcją na dużą skalę. Należy jednak podjąć dalsze działania w tych obszarach, aby zapewnić, by reformy były trwałe i nieodwracalne. Dokonano pewnych postępów w opracowywaniu dalszych środków służących zapobieganiu i zwalczaniu korupcji, szczególnie w sektorze instytucji rządowych i samorządowych, ale wciąż występują znaczne problemy związane ze skutecznym wdrażaniem krajowej strategii zwalczania korupcji przyjętej w roku 2016. Konieczne są działania na rzecz poszanowania niezawisłości sądownictwa w życiu publicznym w Rumunii, sfinalizowania reformy kodeksów karnych i cywilnych oraz zapewnienia skuteczności wykonywania orzeczeń sądów. W ramach mechanizmu współpracy i weryfikacji Rumunia otrzymuje zalecenia dotyczące reformy sądownictwa i walki z korupcją. W zaleceniach dla Rumunii nie uwzględniono więc tych obszarów.
- (28) W ramach europejskiego semestru 2017 Komisja przeprowadziła wszechstronną analizę polityki gospodarczej Rumunii i opublikowała tę analizę w sprawozdaniu krajowym za 2017 r. Komisja oceniła również program konwergencji na 2017 r. i krajowy program reform na 2017 r., a także działania następcze podjęte w odpowiedzi na zalecenia skierowane do Rumunii w latach poprzednich. Wzięła pod uwagę nie tylko ich znaczenie dla stabilnej polityki fiskalnej i społeczno-gospodarczej w Rumunii, ale także ich zgodność z przepisami i wytycznymi UE, ze względu na konieczność wzmocnienia ogólnego zarządzania gospodarczego w Unii przez zapewnienie na poziomie unijnym wkładu w przyszłe decyzje krajowe.
- (29) W świetle powyższej oceny Rada przeanalizowała program konwergencji na 2017 r., a jej opinia⁽¹⁾ znajduje odzwierciedlenie w szczególności w zamieszczonym poniżej zaleceniu nr 1,

NINIEJSZYM ZALECA Rumunii podjęcie w latach 2017 i 2018 działań mających na celu:

1. Zapewnienie w 2017 r. przestrzegania zalecenia Rady z dnia 16 czerwca 2017 r. w celu skorygowania znaczącego odstępstwa od ścieżki dostosowania prowadzącej do osiągnięcia średniookresowego celu budżetowego. Kontynuowanie w 2018 r. znacznego wysiłku fiskalnego zgodnie z wymogami funkcji zapobiegawczej paktu stabilności i wzrostu. Zapewnienie pełnego stosowania ram fiskalnych. Poprawę przestrzegania przepisów prawa podatkowego i poboru podatków. Walkę z pracą nierejestrowaną, w tym poprzez systematyczne przeprowadzanie zintegrowanych kontroli.
2. Wzmocnienie ukierunkowanych działań aktywizujących i zintegrowanych usług publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem osób najbardziej oddalonych od rynku pracy. Przyjęcie ustawodawstwa zrównującego wiek emerytalny kobiet i mężczyzn. Opracowanie we współpracy z partnerami społecznymi przejrzystego mechanizmu ustalania płacy minimalnej. Zwiększenie dostępu do dobrej jakości powszechnej edukacji, zwłaszcza dla Romów i dzieci z obszarów wiejskich. Zwiększenie w ramach opieki zdrowotnej udziału leczenia ambulatoryjnego oraz ograniczenie zjawiska nieformalnych płatności.

⁽¹⁾ Na podstawie art. 9 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1466/97.

3. Przyjęcie przepisów zapewniających profesjonalizm i niezależność służby cywilnej przy zastosowaniu obiektywnych kryteriów. Wzmocnienie określania priorytetów i przygotowywania projektów wchodzących w zakres inwestycji publicznych. Zapewnienie terminowego, pełnego i trwałego wdrożenia krajowej strategii udzielania zamówień publicznych.

Sporządzono w Brukseli dnia 11 lipca 2017 r.

W imieniu Rady

T. TÖNISTE

Przewodniczący
